

Fiche 5 Kaderbesluit over de bescherming van persoonsgegevens

Titel:

Voorstel voor een kaderbesluit van de Raad over de bescherming van persoonsgegevens die worden verwerkt in het kader van de politieke en justitiële samenwerking in strafzaken

Datum Raadsdocument: 11 oktober 2005

Nr. Raadsdocument: 13019/05

Nr. Commissiedocument: COM (2005) 475

Eerstverantwoordelijk ministerie: Justitie i.o.m. BZK, FIN, BZ, DEF en V&W

Behandelingstraject in Brussel: MDG Georganiseerde Criminaliteit, Comité Artikel 36 (CATS), Raad Justitie en Binnenlandse Zaken

Achtergrond, inhoud en doelstelling van het voorstel:

In juni 2005 hebben de Raad en de Commissie het Actieplan ter implementatie van het Haags Programma ter versterking van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid aanvaard. Volgens het Actieplan zal de Commissie in 2005 voorstellen indienen over de uitwerking van het beginsel van beschikbaarheid van voor de rechtshandhaving relevante informatie en over adequate waarborgen en effectieve wettelijke rechtsmiddelen voor de overdracht van persoonsgegevens met het oog op de politieke en justitiële samenwerking in strafzaken. In de Verklaring van 13 juli 2005, naar aanleiding van de bomaanslagen in Londen, heeft de Raad de Commissie opgeroepen om deze voorstellen in oktober 2005 te presenteren.

Middels onderhavig voorstel voldoet de Commissie aan die oproep. Het voorgestelde kaderbesluit bevat onder meer: algemene regels over de rechtmatigheid van de verwerking van persoonsgegevens, bepalingen betreffende specifieke vormen van verwerking, de rechten van de betrokkene, de vertrouwelijkheid en veiligheid van de verwerking, rechtsmiddelen, aansprakelijkheid, sancties, toezichthoudende autoriteiten en een werkgroep ter bescherming van personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens met het oog op de preventie, onderzoek, ontdekking en vervolging van strafbare feiten.

Het kaderbesluit bevat een mechanisme gericht op een EU-brede naleving van het beginsel dat persoonsgegevens uitsluitend worden verstrekt aan derde landen en internationale organen indien een adequaat niveau van bescherming verzekerd is. Dit is afhankelijk van omstandigheden als de aard van de gegevens, de doeleinden en duur van de verwerking en de algemene en specifieke regels die in het betreffende land of de organisatie van toepassing zijn. Het kaderbesluit bevat een procedure voor de vaststelling in hoeverre een derde land of een internationale organisatie beschikt over een adequaat niveau van gegevensbescherming. Daarvoor wordt verwezen naar punt 8d van dit fiche (instelling nieuw Comitologie-comité).

Rechtsbasis van het voorstel: Artikelen 30, 31 en 34, tweede lid, onder b, van het EU-Verdrag.

Besluitvormingsprocedure en rol Europees Parlement: Unanimiteitsbesluitvorming in de Raad, raadplegingsprocedure Europees Parlement.

Instelling nieuw Comitologie-comité:

Ja. Voorgesteld wordt de procedure van comitologie toe te passen (artikel 16 van het voorstel). Deze procedure is van toepassing om vast te stellen of een derde land of internationaal orgaan op grond van zijn nationale wetgeving of de internationale verbintenissen die het is aangegaan een passend niveau van gegevensbescherming biedt. Het comité spreekt zich uit met de meerderheid van stemmen die in artikel 205, tweede lid, van het EG-verdrag is voorgeschreven voor de besluiten die de Raad op voorstel van de Commissie moet aannemen. De Commissie stelt de beoogde maatregelen vast wanneer

zij in overeenstemming zijn met het advies van het comité. Wanneer de beoogde maatregelen niet in overeenstemming zijn met het advies van het comité of indien geen advies is uitgebracht, dient de Commissie onverwijld bij de Raad een voorstel in betreffende de te nemen maatregelen. De Raad kan met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit over het voorstel nemen. Indien de Raad zich tegen het voorstel heeft uitgesproken onderzoekt de Commissie het voorstel opnieuw. Wanneer de Raad na het verstrijken van de termijn het voorgestelde uitvoeringsbesluit niet heeft goedgekeurd en zich niet tegen het voorstel voor uitvoeringsmaatregelen heeft uitgesproken, wordt het voorgestelde uitvoeringsbesluit door de Commissie vastgesteld.

Verder wordt voorgesteld een werkgroep met een adviserende functie in te stellen die onafhankelijk optreedt (artikel 31 van het voorstel). De werkgroep bestaat uit een vertegenwoordiger van de door iedere lidstaat aangewezen toezichthoudende autoriteit(en), een vertegenwoordiger van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming en een vertegenwoordiger van de Commissie. De werkgroep neemt haar besluiten met gewone meerderheid van stemmen. De werkgroep heeft tot taak advies uit te brengen, onder meer over het beschermingsniveau in de lidstaten en over voorstellen tot wijziging van het onderhavige kaderbesluit. Tevens kan de werkgroep uit eigen beweging aanbevelingen doen over elke aangelegenheid die verband houdt met de bescherming van personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens in de Europese Unie met het oog op het voorkomen, onderzoeken, opsporen of vervolgen van strafbare feiten (artikel 32 van het voorstel).

Subsidiariteit en proportionaliteit:

Subsidiariteit: Positief. Het kaderbesluit heeft betrekking op de uitwisseling van informatie tussen de lidstaten ten behoeve van doelmatige en rechtmatige maatregelen ter voorkoming en bestrijding van criminaliteit, in het bijzonder zware criminaliteit en terrorisme, in alle EU-lidstaten. Maatregelen op nationaal, bilateraal en multilateraal niveau kunnen voor de lidstaten weliswaar nuttig zijn maar hiermee zou de noodzaak van de waarborging van de interne veiligheid voor de gehele Unie worden miskend. De uitwisseling van gegevens voor rechtshandavingsdoeleinden tussen lidstaten zal naar verwachting toenemen (vgl. uitwerking beginsel van beschikbaarheid) en dient daarom te worden aangevuld met regels inzake de verwerking en bescherming van persoonsgegevens. Het kaderbesluit beoogt de wetten en regelingen van de lidstaten onderling af te stemmen hetgeen een gemeenschappelijke actie binnen de Europese Unie vereist en niet kan worden verricht door de lidstaten afzonderlijk.

Proportionaliteit: Positief. In overeenstemming met het proportionaliteitsbeginsel gaat het onderhavige kaderbesluit niet verder dan hetgeen noodzakelijk is om het doel te bereiken. Het kaderbesluit verwijst uitsluitend naar de verwerking van persoonsgegevens voorzover dat van belang is voor de politieke en justitiële samenwerking in strafzaken. Nederland acht het gekozen instrument van een kaderbesluit onder de derde pijler een juist middel om de gestelde doelen te bereiken.

Consequenties voor de EU-begroting:

Op jaarbasis een bedrag van naar schatting € 389.000. De extra administratieve uitgaven ten laste van de begroting van de Europese Gemeenschappen, die voortvloeien uit toepassing van het voorgestelde kaderbesluit, blijven beperkt tot vergaderingen van, en secretariële diensten voor, het op te richten comitologie-comité en het op te richten adviesorgaan. Van het genoemde bedrag is een bedrag van € 189.000 begroot ten behoeve van personele middelen en een bedrag van € 200.000 ten behoeve van andere huishoudelijke uitgaven (conferenties, vergaderingen e.d.).

Financiële, personele en administratieve consequenties voor de rijksoverheid, decentrale overheden en/of bedrijfsleven en burger:

Gelet op de bestaande wetgeving op het gebied van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer bij de verwerking van persoonsgegevens door wetshandavingsdiensten zal het kaderbesluit niet of nauwelijks tot extra administratieve kosten leiden.

Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving/beleid, (informatie over het inschakelen van nationale agentschappen / zelfstandige bestuursorganen e.d., implementatie en uitvoering, notificatie en handhaving en/of sanctionering):

De in het kaderbesluit voorgestelde beginselen voor gegevensverwerking zijn in zijn algemeenheid reeds tot uitdrukking gebracht in de Wet Politieregisters. Thans is bij de Tweede Kamer het wetsvoorstel politiegegevens in behandeling, dat beoogt de huidige Wet Politieregisters te vervangen. Een aantal bepalingen van het wetsvoorstel zal worden uitgewerkt door middel van een algemene maatregel van bestuur. In het geval de uitkomsten van de onderhandelingen over het ontwerp-kaderbesluit aanleiding zouden geven tot aanpassing van de nationale regelgeving dan zal dit worden betrokken bij het eerdergenoemde wetsvoorstel politiegegevens en de bijbehorende algemene maatregel van bestuur.

Voorgestelde implementatietermijnen(bij richtlijnen) dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid:

Voorgesteld wordt dat de lidstaten de noodzakelijke maatregelen treffen om uiterlijk op 31 december 2006 aan dit kaderbesluit te voldoen (artikel 35 van het voorstel). Dit is een gebruikelijke bepaling. De definitieve implementatietermijn is afhankelijk van de voortgang van de behandeling van dit voorstel in de Raad. Vooralsnog is er geen aanleiding tot nader commentaar ten aanzien van de haalbaarheid van de voorgestelde implementatietermijn.

Consequenties voor ontwikkelingslanden: geen.

Nederlandse belangen en eerste algemene standpuntbepaling:

Nederland hecht veel waarde aan gemeenschappelijke waarborgen voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer op het niveau van de Unie. Dit zal bijdragen aan het wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten bij de verstrekking van gegevens die worden verwerkt in het kader van de opsporing en vervolging van strafbare feiten, en daarmee de bereidheid tot uitwisseling van die gegevens ten goede kunnen komen. Van belang is dat het kaderbesluit aansluit bij de inhoud en structuur van Richtlijn 95/46/EG en tegelijkertijd wordt toegesneden op de specifieke behoeften op het gebied van de politieke en justitiële samenwerking in strafzaken. Verder hecht Nederland er veel waarde aan dat bij de ontwikkeling van gemeenschappelijke waarborgen voldoende rekening wordt gehouden met de ontwikkelingen op het gebied van de uitwisseling van gegevens tussen de lidstaten¹.

Ook procedureel is het van belang dat de behandeling van de verschillende onderwerpen in de Raad onderling goed wordt afgestemd zodat kan worden verzekerd de verschillende regelingen elkaar goed aanvullen. Nederland staat tamelijk gereserveerd ten opzichte van de voorgestelde toepassing van de procedure van comitologie (zie punt 8d) omdat daarmee wordt afgeweken van de procedure voor de aanneming van een kaderbesluit in de derde pijler, ten aanzien waarvan eenparigheid van stemmen is vereist. Hierover bestaat thans echter nog geen definitief standpunt, dit punt zal nader moeten worden onderzocht.

¹ Er kan worden gedacht aan het Verdrag van Prüm dat de partijen de mogelijkheid biedt van rechtstreekse raadpleging van bepaalde categorieën van politiegegevens op basis van de zogenaamde *hit/no hit* bevraging. Ook kan worden gewezen op het beginsel van beschikbaarheid dat in het Haags Programma is vastgelegd en dat er in voorziet dat een wetshandhavingfunctionaris in een lidstaat informatie -die hij voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft- kan verkrijgen van een andere lidstaat en dat de betrokken wetshandhavinginstantie in een andere lidstaat die informatie voor het aangegeven doel beschikbaar stelt, rekening houdend met het belang van lopende onderzoeken in die lidstaat.

